

## РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ У СВІТІ

## REGULATION OF VIRTUAL ASSETS IN THE WORLD

Леонова А.В., студентка III курсу факультету юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У цій статті проводиться аналіз законодавства різних країн світу у сфері регулювання віртуальних активів. Законодавці намагаються змагатися зі зростанням світового попиту на віртуальні активи, шляхом запровадження необхідного нормативного регулювання й створення сучасної правової бази. І поставленні перед законодавцями завдання є досить нелегкими, бо таке правове регулювання необхідно не лише створити на основі власних думок і поглядів, а й імплементувати норми міжнародних актів, позбутися якомога більше правових прогалин і колізій, які можуть бути вигідні злочинним елементам.

Регулювання ринку віртуальних активів є нелегкою задачею. Це також зумовлюється різними поглядами на способи нормативного реагування, різне правове визначення віртуальних активів, різними органами, на які покладається обов'язок грамотно врегулювати та розібратися з поставленими перед ними проблемами. Для того, щоб з'ясувати наскільки такі відмінності є значимими та в цілому зорієнтуватися в різних нормативно-правових актах було обрано декілька провідних країн світу: Сполучені Штати Америки (США), Фінляндію, Німеччину, Японію та Китай.

Метою цієї статті не є критика рішень законодавців інших країн, в ній наводяться приклади відмінностей у правовому регулюванні для їх належного зіставлення.

Необхідність в оновленні нормативної бази призвела до створення нових регулятивних органів або оновлення функцій вже наявних. Одні країни мають лише один орган, що займається регулюванням віртуальних активів, деякі мають більше. Другий випадок може призвести до двох результатів: органи гармонійно співпрацюють один з одним або мають розбіжні погляди на те, яким чином повинно відбуватися правове регулювання. Звернення уваги на таку діяльність є також необхідним для якісного порівняння різних законодавчих рішень і зрозуміти яким великим насправді може бути спектр думок щодо правового визначення віртуальних активів.

**Ключові слова:** віртуальні активи, цінні папери, віртуальна валюта, розрахункові одиниці, майнова вартість.

This article analyzes the legislation of different countries of the world in the field of regulation of virtual assets. Legislators are trying to compete with the growth of global demand for virtual assets by introducing the necessary regulation and creating a modern legal framework. And the tasks set before legislators are quite difficult, because such legal regulation must not only be created on the basis of one's own thoughts and views, but also implement the norms of international acts, get rid of as many legal gaps and conflicts as possible, which can be beneficial to criminal elements.

Regulating the market of virtual assets is not an easy task. It is also due to new views on the ways of regulatory response, different legal definition of virtual assets, effective bodies, which are assigned the duty to competently regulate and deal with the problems presented to them. In order to find out how many of such differences are significant and to generally navigate in various regulatory legal acts, several leading countries of the world were chosen: the United States of America (USA), Finland, Germany, Japan and China.

The purpose of this article is not to criticize the decisions of legislators of other countries, it provides examples of differences in legal regulation for their proper comparison.

The need to update the regulatory framework led to the creation of new regulatory bodies or updating the functions of existing ones. Some countries have only one regulatory body dealing with the regulation of virtual assets, some have more. The second case can lead to two results: regulatory bodies cooperate in harmony with each other or have different views on how legal regulation should be carried out. Paying attention to those activities is also necessary for a qualitative comparison of different legislative decisions and to understand how wide the range of opinions regarding the legal definition of virtual assets can actually be.

**Key words:** virtual assets, digital assets, virtual currency, units of account, property value.

США є країною із найбільшою кількістю інвесторів та електронних платформ, які займаються обігом віртуальних активів. Через це була створена величезна нормативна база у сфері регулювання віртуальних активів, яка постійно розширюється. Але разом з цим виникла проблема: різність поглядів агентств на законодавче регулювання віртуальних активів. Як приклад розбіжностей можна зазначити окрему думку, яку висловила Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC) щодо віртуального активу Bitcoin, стверджуючи, що він є товаром, але, своєю чергою, Казначейство США називає його валютою [1].

Комісія з цінних паперів і бірж (SEC), центральний регулятор ринку акцій в США, розглядає багато віртуальних активів, як цінні папери. SEC займається видання правил та рекомендацій для регулювання цінних паперів у межах своєї компетенції. Так, наприклад, SEC запровадила програму для усунення ризиків, пов'язаних з інвестуванням та купівлею цінних паперів [2].

Служба внутрішніх доходів (IRS) визначає віртуальні активи, як цифрові активи, а в ширшому сенсі, як цифрове уявлення вартості. І каже, що такі цифрові активи є несправжньою валютою, оскільки вони не монети та не паперові гроші США чи інших країн та не випускаються в цифровій формі Центральним банком Уряду. Також IRS вимагає повідомляти про транзакції, пов'язані з цифровими активами, у податкових деклараціях [3].

Щоб врегулювати проблему різного законодавчого тлумачення віртуальних активів, адміністрацією президента США в березні 2022 року було видано розпорядження, в якому агентствам наказується координувати свої зусилля в регулюванні для належного захисту глобальної фінансової стабільності, покупців, інвесторів, бізнесів тощо, зниження рівня виникнення значних ризиків. Також на агентства було покладено обов'язок дотримання правил боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (AML/CFT) [4].

Багато дослідників у фінансовій галузі кажуть, що Фінляндія жорстко взялася за регулювання віртуальних активів, які, відповідно до Закону про віртуальні валюти (The Virtual Currency Act), визначаються, як віртуальна валюта. Але такий законодавчий акт не проводить чітких розмежувань між різними видами віртуальних валют. Закон застосовується, якщо віртуальна валюта, про яку йдеться, підпадає під наведені в ньому визначення.

У 2019 році Управління фінансового нагляду Фінляндії (FSA), бажаючи імплементувати директиви Європейського Союзу щодо боротьби з відмиванням грошей, взяло на себе повноваження щодо регулювання віртуальних послуг постачання валют, віртуальних гаманців та емітентів віртуальних валют. Також FSA стала головним наглядовим та реєстраційним органом для постачальників віртуальних валют.

Реєстрація для постачальників є обов'язковою. Відповідно до Закону про постачальників віртуальних валют (The Act on Virtual Currency Providers) надавати послуги, пов'язані з віртуальними валютами, у Фінляндії можна лише коли особа зареєстрована як постачальник віртуальних валют відповідно до Закону. Робиться це для того, щоб забезпечити належне дотримання норм законодавства, захисту грошей клієнтів та затвердити надійність самих постачальників відповідно до вимог правил боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (AML/CFT) [5].

Німеччина була однією з перших країн Європи, де віртуальні активи набули визначення на рівні закону. Федеральне управління фінансового нагляду Німеччини (BaFin) не кваліфікує віртуальні активи, як законний засіб платежу, гроші чи іноземну валюту, а виділяють її окремо та називають «розрахункові одиниці» (Rechnungseinheiten), що встановлено в Законі о банках Німеччини. В цьому ж закону одиниця обігу включена в групу фінансових інструментів [6].

Федеральне центральне відомство з податків Німеччини розглядає віртуальні активи, як приватні гроші для цілі оподаткування. Отже, так звана розрахункова одиниця не лише не прив'язується до грошової одиниці, але й також обкладається податком. Ставка податку, яким обкладається розрахункова одиниця, така сама, як і ставка податку на прибуток: до 45%, включаючи 5,5% солідарного податку. Але законодавець встановлює деякі виключення: продаж віртуальних валют, що зберігаються протягом одного року, і прибуток фізичної особи, який менше ніж 600 євро, але зберігається менше одного року, не оподатковуються.

На спосіб обігу також накладені певні обмеження. Фізичні та юридичні особи можуть купувати та продавати віртуальні активи лише через біржі та зберігачів, яким було надано на це ліцензію BaFin, що встановило особливі інструкції спеціально для підприємств, які мають намір отримати дозвіл на ведення бізнесу зі зберігання віртуальних активів. Германія реалізувала директиви Європейського Союзу щодо боротьби з відмиванням грошей, що охопило регулювання бізнесу зберігання та продажу віртуальних активів і вимоги для ліцензування депозитарних послуг [7].

Японія також дуже сильно сприяла національному розвитку режиму регулювання для віртуальних активів. У 2020 році в країні було створено саморегульовані органи, чия основна діяльність полягає в нагляді за належним дотриманням нормативних вимог та їх створення. Новоутворенні органи називають: Асоціація обміну віртуальних валют (JVCEA) і Японська асоціація STO (JSTOA).

Японська асоціація STO більше спрямована на регулювання ринку токенів. JVCEA – є організацією для бізнесу обміну віртуальних активів та торгівлі деривативами – договори, укладені між двома сторонами, ціна яких визначається базовими активами. Основною метою цього органу – є поступова реалізація бізнесу з обміну віртуальних активів, а також ефективному незалежному розвитку такої галузі та захисту її користувачів й інвесторів [8].

Законодавець Японії впровадив обов'язкову реєстрацію бірж віртуальних активів з вимогами дотримання правил боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (AML/CFT).

Відповідно до Закону про платіжні послуги Японії (PSA) віртуальні активи визначаються, як «майнова вар-

тість», що може використовуватися невизначеними особами з метою сплати винагороди за купівлю чи лізинг товарів або надання послуг, а також можуть бути придбані та продані невизначеним особам, які діють як контрагенти, і які можуть бути передані за допомогою електронної обробки даних системи. Майнову вартість можна передати за допомогою електронної системи обробки даних. Отже, відповідно до PSA віртуальні активи висуваються, як способи оплати, які не деноміновані у фіатній валюті (форма валюти, яка оголошена законним платіжним засобом) та можуть використовуватися для оплати невизначеними особами [9].

Як ми бачимо, на даний час вже існує багато країн, що взялися за регулювання такого досить нового явища, як віртуальні активи. І можна побачити, яка різна кваліфікація їм надається. Однак ще й досі залишаються країни, які ведуть абсолютно протилежну законодавчу діяльність.

Народний банк Китаю ввів заборону щодо роботи фінансових установ із віртуальними активами. Згодом цю заборону розширили й вона вже охопила біржі віртуальних активів та ICO (Initial coin offering) – тип фінансування, що використовує віртуальні активи.

Китайський уряд не залишав спроб заборонити віртуальні активи, але у 2019 році все ж таки вирішив не робити цього. Суд Ханчжоу у своєму рішенні від 2019 року зробив цікавий висновок щодо віртуального активу Bitcoin, визнавши її товаром, який є дефіцитним і має цінність. Але вже 2021 році в Китаї вводиться нова заборона і тепер фінансові установи та платіжні компанії не можуть надавати послуги пов'язані з операціями з віртуальними активами [10].

Народний банк Китаю опублікував «Повідомлення щодо подальшого запобігання та усунення ризиків торгівлі віртуальною валютою та спекуляції», де рішуче визнав діяльність пов'язану з віртуальною валютою, до якої прив'язують віртуальні активи, незаконною. Також була визнана протиправною така діяльність, як: обмін законного платіжного засобу на віртуальні валюти й навпаки, або однієї віртуальної валюти на іншу, купівля та продаж віртуальних валют як центральний контрагент, надання інформації та послуг ціноутворення для торгівлі віртуальними валютами, випуск токенів для залучення коштів, торгівля деривативами віртуальної валюти та залучення до іншої діяльності, пов'язаної з віртуальною валютою, потенційно є випадками незаконного випуску купонів як замінників законного платіжного засобу, несанкціонованого публічного розміщення цінних паперів, незаконного ведення ф'ючерсного бізнесу або незаконного збору коштів. Порушення таких заборон призведе до притягнення особи до кримінальної відповідальності [11].

**Висновок.** Проаналізувавши законодавство деяких країн можна прийти до висновку, що у світі й досі немає єдиного узгодженого способу регулювання віртуальних активів, тому держави розробляють свої власні методи, зручні та вигідні для них. Дуже часто законодавці не забороняють віртуальні активи, визнають їх на законодавчому рівні та зобов'язують платити податки за їх обіг. Для цього суб'єктам, які займаються продажем віртуальних активів, необхідно пройти обов'язкову реєстраційну процедуру. Але, не дивлячись на те, що регулювання віртуальних активів може бути вигідним державі, існує законодавча практика, яка обирає шлях повної заборони віртуальних активів, не бажаючи розробляти методи регулювання їх обігу.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Hammond S., Ehret T. Cryptocurrencies regulations by countries. Thomson Reuters, 2022. URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2022/04/Cryptos-Report-Compendium-2022.pdf> (дата звернення 01.12.2022)
2. The Division of Examinations' Continued Focus on Digital Asset Securities. SEC. URL: <https://www.sec.gov/files/digital-assets-risk-alert.pdf> (дата звернення 01.12.2022)
3. Definition of Digital Assets. IRS. URL: <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/digital-assets> (дата звернення 01.12.2022)
4. Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets. The White House. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2022/03/09/executive-order-on-ensuring-responsible-development-of-digital-assets/> (дата звернення 01.12.2022)

5. COUNTRY UPDATE-Finland: Crypto-asset regulation. Thomson Reuters, 2022. URL: <https://hannessnellman.com/media/5733/finland-crypto-asset-regulation.pdf> (дата звернення 01.12.2022)
6. Gesetz über das Kreditwesen (Kreditwesengesetz – KWG). Bundesministerium der Justiz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/kredwv/BJNR008810961.html> (дата звернення 01.12.2022)
7. Guidelines on applications for authorisation for crypto custody business. BaFin. URL: [https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/BA/mb\\_Hinweise\\_zum\\_Erlaubnisantrag\\_fuer\\_das\\_Kryptoverwahrgeschaeft\\_en.html;jsessionid=A9099B1FAAF89BF0CA7EB83E425CB49D.2\\_cid502?nn=9451720#doc13886752bodyText3](https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/BA/mb_Hinweise_zum_Erlaubnisantrag_fuer_das_Kryptoverwahrgeschaeft_en.html;jsessionid=A9099B1FAAF89BF0CA7EB83E425CB49D.2_cid502?nn=9451720#doc13886752bodyText3) (дата звернення 01.12.2022)
8. President of Coincheck is Appointed as Chairman of Japan Virtual and Crypto assets Exchange Association. Coincheck, Inc., 2021. URL: [https://www.monexgroup.jp/en/news\\_release/irnews/auto\\_20210407490954/pdfFile.pdf](https://www.monexgroup.jp/en/news_release/irnews/auto_20210407490954/pdfFile.pdf) (дата звернення 01.12.2022)
9. Japanese Payment Services Act (Act No. 50 of 2020). Japanese Law Translation. URL: [https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3965#je\\_ch4sc1at1](https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3965#je_ch4sc1at1) (дата звернення 01.12.2022)
10. Cryptocurrency Regulation Summary: 2022 Edition. Nasdaq, 2022. URL: <https://www.clubgestionriesgos.org/wp-content/uploads/Cryptocurrency-Regulation-Summary-2022-edition.pdf> (дата звернення 01.12.2022)
11. Notice on Further Prevention and Resolving the Risks of Virtual Currency Trading and Speculation. The People's Bank of China. URL: <http://www.pbc.gov.cn/en/3688253/3689012/4353814/index.html> (дата звернення 01.12.2022)